

(РТС, 05.10.2009)

Транскрипт разговора новинара Зорана Станојевића са председником Србије Борисом Тадићем у Дневнику 2 РТС-а.

Господине председниче, да ли је према Вашем мишљењу 5. октобар био народна револуција или политички пуч који су извели опозиција и народ, а прикључиле се војска и полиција?

Борис Тадић: Нема дилеме да је велики број грађана, неколико стотина хиљада, на улицама Србије сведочио о једном елементу народне револуције, али се не би могло говорити о политичком пучу, јер сви ти људи су желели само потврду демократских избора, односно резултата тих избора.

Када се говори о пучу ради се о преврату без икакве демократије. Овде се радило о вољи грађана да се испоштује резултат гласања и чињеница да је тадашњи ДОС победио на изборима.

Бројни критичари кажу да ни девет година после 5. октобра, власт није успела да организује и изведе 6. октобар. Шта кажете на то Ви, као неко ко је наследио 5. октобар, а одговара за тај шести?

Тадић: Мислим да је то истина. И ова Влада, и ја данас, обављајући дужност председника Србије, имамо обавезу да, на неки начин, наставимо 5. октобар и очекивања грађана претворимо у стварност.

С друге стране, нема никакве дилеме да су очекивања била већа него што је то било реално могуће.

Ни у једном друштву на свету, у историји тог истог света, није се десило да преко ноћи настану много бољи услови живота и да се реше сви проблеми који су до тада притискали грађане, и земљу у којој се дешавају масивне или структурне промене.

Дакле, свака, хајде условно да кажем, демократска револуција или револуција бива изневерена кроз реалност.

И било би веома важно када бисмо сви посленици јавног живота објашњавали грађанима како изгледа политика у суштини, како би објаснили, да кажем, да и очекивања нису реално могућа, али с друге стране, било би веома важно кад бисмо и оно што обећамо стварно испунили.

Желео бих да ово буде, можда први пут у нашој новијој историји, да оно што је обећано буде и извршено у мандату постојеће владе, како би се успоставило поверење између грађана и његових представника.

Пети октобар је у извесном смислу изневерио претерана очекивања, али и она су била природна, имајући у виду веома тешке године у којима смо живели деведесетих.

Дакле, људи су губили животе, чињени су злочини, растакана је једна земља у којој смо живели - Југославија, успостављен је један поремећај реда ствари и правила, и права на простору бивше Југославије, посебно на простору Србије.

Имали смо урушавање основних демократских принципа. Видели смо све земље у окружењу како иду напред. Србија је стајала у месту или ишла уназад. Тако да, верујем да је ово што сте рекли, да је обавеза садашње владе или мене као председника да, на неки начин, реализујемо шести октобар.

Нису ретки гласови да се насиље испољено 5. октобра, приликом рушења Милошевићевог режима, у суштини не разликује од насиља које екстремистичке групе користе данас. Видите ли Ви разлику?

Тадић: Мислим да постоји фундаментална разлика. Наравно, у свим масовним збивањима, где учествује пола милиона грађана, не могу се избећи инциденти, неке форме насиља које нису добре и којима се не можете поносити.

С друге стране, огромна већина учесника у тим догађајима 5. октобра положила је испит грађанске зрелости и мислим да је Србија тада послала једну изузетну слику о себи у свет.

Уосталом, Србија је тих дана била најпопуларнија земља света у позитивном смислу те речи, иако је десет година уназад, пре 5. октобра, била једна од најпрокаженијих земаља света.

Поистовећивање тог насилништва, тих инцидената, или случајева насиља, којима се, наравно, не можемо поносити, и ових форми насиља које имамо у последње време, нису могућа.

Убеђен сам да се овде ради о сасвим другој структури и врсти насиља и насилништва, која има један свој малигнитет, једну своју злоћудност, која мора бити суспендована на самом почетку.

Шта треба да се догоди па да кажете- Остварили смо оно што сам пожелео 5. октобра, када је постало јасно да смо преузели власт и да смо од сада ми одговорни?

Тадић: У најави вечерашњег Дневника, повом "Радости Европе" речено је да стопедесет хиљада деце живи у сиромаштву. Повезао бих те две чињенице и та два случаја, и рекао бих да треба да се догоди да у Србији не постоје деца која живе у сиромаштву, и онда ће 5. октобар имати своју сврху и прави смисао, и онда ће сва енергија грађана имати праву намеру и имаће пуну функцију.

Што се мене тиче, могу да кажем да је свако ко је учествовао у 5. октобру имао неко своје виђење тог стварно историјског догађаја.

Мој лични мотив је био да се успостави демократија, и неколико деценија пре тога ја сам сањао о том дану.

Наравно, грађани не могу да живе само од демократије. Ми, више немамо после 5. октобра изборе након којих следе било какве демонстрације или примедбе грађана што се не испуњава њихова изборна воља.

Ствари су се промениле. Ми данас имамо демократију и демократски поредак. Не живимо довољно добро и волео бих да грађани живе, куд и камо боље, и да нешто конкретно урадимо за њих- да изградимо путеве, да унесемо нове инвестиције, побољшамо квалитет живота.

Али обично човек примећује када нечег нема, а, што каже Душко Радовић, никада нисмо свесни када нечег има.

Да којим случајем ни данас немамо демократију били бисмо јако незадовољни и желели бисмо да је имамо.

Да имамо животни стандард као 5. октобра, били бисмо још више незадовољни.

Потсећам да смо тада имали плату отприлике четрдесет евра, просечну. Данас је она куд и камо већа. Опет није довољна. Тада је требало много, много плата да се заради за један телевизор, или једну машину за веш, или један фрижидер. Данас је куд и камо боља ситуација, али ни то није довољно.

Хоћете да кажете да су неки циљеви остварени?

Тадић: Нема никакве дилеме. Ми смо иначе склони да понекад у нашем јавном животу

бојимо тамним бојама слику, него што она заиста јесте. Прво, то је несврховито. То не одговара истини. Када би се направиле упоредне анализе шта је могло тада да се купи за просечну плату, а шта може данас, видело би се да живи данас куд и камо боље, али то није довољно добро.

Кажете да је девет година било довољно да се то оствари?

Тадић: Када кажемо девет година је довољно да оствари бољи живот и бољи животни стандард, морам да кажем да ми имамо демократију девет година у Србији.

Ако направимо један историјски увид у то како је било у другим земљама које су имале демократију и тржишну економију у пуном смислу те речи, много су мањи резултат имале него Србија.

С друге стране, критика је увек добродошла и треба врло пажљиво и циљано критиковати оно што није добро.

Има хиљаду ствари које могу да се поправе. Нажалост, то се није десило у међувремену.

Имам један феномен који је, збиља, изузетан. Они који су учествовали у власти и пре и после 5. октобра су највећи критичари оног што се данас дешава, а ова власт сада мора да поправља грешке свих влада од деведесетих година до данас.

Дакле, сваки грађанин у Србији има право да критикује ово што се сад дешава у Србији и не-најбоље услове живота, али они који су креирали власт, због којих данас имамо огроман број проблема, немају право ни реч да кажу.

Ирска је на референдуму гласала за Лисабонски споразум. Да ли проевропска Србија због тога данас мало лакше дише?

Тадић: Много лакше. Референдум у Ирској је један велики тренутак за све нас и мислим да ће пут европских интеграција бити куд и камо лакши сада. И хајде мало више оптимизма него што нам је уобичајено. Склони смо да клонемо духом без икаквог разлога.